Ч. 306 (13.851). Львів, середа 14. листопада 1934. Poeztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Смерть неписьменності!

До всіх Громадян!

У часі нашої важкої творчої праці — найбільш ослаблює нас внутрішній ворог:

Темнота народу...

Вона грізною навалою суне на щораз то нові сотні тисяч нашої дітвори й доросту, що мусять виростати без школи.

Вона каламутними водами поривае тисячі наших темних людей і болотом-намулом покривае на шкоду свого народу.

Вона, підриваючи духові основи народу, руйнує наше будування...

Громадяни!

Чи знаєте Ви, що неписьменність — це джерело людського рабства?

А чи знаєте Ви, що майже половина українського населення Галичини та три четвертини його на північних землях — це люди неписьменні?

І чи знаєте Ви, що яких три міліони українців на наших західних землях не знають сьогодні основ грамоти?

Не даром-же борються з нею всі народи, що рвуться до сонця.

Чи нам не боротись? Скажіть!

Ви всі — письменні та свідомі!

Ви всі — що болієте душею за наше тривожне Сьогодні!

Ви всі — що з душі бажаєте нашого кращого Завтра! Биймо у великий дзвін! Удармо на тривогу!

Громадяни!

„Просвіта“, що перша проголосила війну цьому найбільшому й найстрашнішому ворогові нашого народу, „Просвіта“, яка щороку збирає нових борців на нього, „Просвіта“ кличе Вас сьогодні:

У бій із тим нашим ворогом найстрашнішим, у бій з темнотою!

Бо ворог той, як не поставимо зі свого боку сильного фронту впертих боєвиків, від самих заликів не уступить.

Кріпость, що в ній заперті три міліони темних наших людей, треба добути! Треба вивести людей на світло Боже...

А це річ нелегка. Тимто до тієї велитенської боротьби мусимо стати всі — всі свідомі й письменні українці.

Мусимо стати вже тепер, щоб не було за пізно...

Громадяни!

Вже недалеко 1938 рік, коли ввесь український нарід святкуватиме Великі Роковини: 70-літній ювилей своєї „Просвіти“.

Щоб гідно зустрічати це велике всенародне свято, мусимо до того часу на цілий міліон збільшити число письменних і водночас національно свідомих громадян-українців. Мусимо бодай одну третину нор темноти перетворити у ясні палати світла. І перетворимо!

Перетворимо, коли в кожному нашому селі і в кожному містечку в часі цієї осінньо-зимової пори зуміємо навчити грамоти, враз із основами національно-громадського виховання, бодай по трицять людей. І так що року. Тоді, як лід під впливом сонця, танутиме неписьменність, а її місце займе поступ та міліонова сила народу.

Тут не важно, чи для цієї боротьби зберемо цілі курси, чи утворимо менші гуртки, чи поведемо масово одиничне навчання (так, що одна письменна людина працює над одною неписьменною). А важно, що до тієї боротьби станемо спільно в усіх низових клітинах нашого національного організму.

Тут не важно, хто буде цей боєвик — людина з високою освітою, письменний селянин, чи робітник, — а важно, що з серцем учитимуть своїх братів-сестер свої брати-сестри.

Тут не важно, яких букварів і метод уживатимемо в цій боротьбі (сама „Просвіта“ видала їх цілі десятки тисяч), — а важна сама думка, сама ідея. І там, де вона направду жива, там напевно найдуться і способи, найдуться й засоби, щоб перевести її в життя.

Наше гасло: Листопад — місяць грамотности українських мас!

Нехай-же цей поклик понесеться широко в народ: із сторінок усієї нашої преси, з церковних проповідниць, із домівок усіх наших товариств та установ, із кожної нашої хати, з уст кожного українця.

Нехай лунає скрізь по українських землях:

Смерть неписьменності!

Через грамотність до зрозуміння прав та обовязків, до громадянської свідомости народу!

Львів, у листопаді 1934. р.

ЗА ГОЛ. ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА“ У ЛЬВОВІ:

Д-р Іван Брик, голова. *Микола Дужий*, секретар.

ЗА КОМІСІЮ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ НЕГРАМОТНОСТИ:

о. Юліян Дзерович, голова. *Степан Похмурський*, секретар.

ДЕМОНСТРАЦІЯ 100 ТИСЯЧ ФРАНЦУСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ У ПАРИЖІ.

ПЕРЕГЛЯД СИЛ ДО БОРОТЬБИ З КОМУНІСТАМИ.

З Парижа повідомляють, що в неділю 11. листопада ц. р. 100.000 молодих французьких націоналістів, членів 4-ох організацій, а саме: „Вогняного Хреста“, „Союзу Патріотичної Молоді“, „Союзу Французької Солідарности“ і „Аксіон Франсез“ уладили величавий похід під Тріюмфальним Луком з нагоди 16-их роковин перемиря. Похід через Елізейські Поля тягнувся дві години, від 3-ої до 5-ої пополудне і викликав захоплення серед парижан.

Відділи молоді, вишколені на військовий лад, машерували з прапорами й орхестрами. Головною метою маніфестації був перегляд сил і осторога для парляменту та уряду Флян-дена. На чолі походу „Вогняного Хреста“ йшов полк. Де Ля Рок, якого непроглядна юрба витала окликами. Члени „Союзу Французької Солідарности“ машерували у блакитних сорочках та відповідали на оклики захопленої юрби піднесенням руки на французький лад. Юрба витала окликами: „Нехай живе Франція“, „Нехай живе Думерг“, „Франція для французів“.

МІНІСТРІВ БУДУТЬ ОСУДЖУВАТИ ПО ЇХ ВЧИНКАХ.

ПАРИЖ, 12. XI. ПАТ. Націоналістична молодь уладила бурхливу демонстрацію перед хатою, де мешкає колишній премієр Думерг. Кількома наворотами Думерг виходив на бальков і дякував за прихильні оклики. Думерг приняв делеґацію молоді під проводом полк. Де Ля Рока і міністра летунства ген. Демена. Полк. Де Ля Рок у розмові з журналістами заявив таке: Колишньому премієрові ми зясували наші почування. Нам здається, що відсудження Думерга від влади було дуже на руку деяким достойникам, але ця маніфестація дуже небезпечна. Ми не будемо дожидати аж наслідків, бо наш рух за сильний і з кожним днем зростає. Теперішніх міністрів будемо осуджувати по їх вчинках.

ПРОТИ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЛІВИХ КОМБАТАНТІВ.

Комбатанти пацифісти уладили демонстрації на площі Бастилії і площі де Насіон. На памятнику вивісили червоний прапор, який хотів зірвати інспектор поліції. Його побила юрба. Делеґація комбатантів склала під памятником вінок з написом: „Маріянно! — стережимо. Фашизм туди ніколи не перейде“.

Ширіть наш часопис!

Мін. Бенеш

про міжнароднє положення.

(Кореспонденція з Праги.)

Прага, листопад 1934.

Дня 6. листопада ц. р. мав чехословацький парлямент великий день. Під велике зінтересування в дома і за кордоном були тут виголошені два великі експозе: премієра міністра Малілетра про внутрішню ситуацію ЧСР і про плян дальшої праці уряду і міністра закордонних справ Бенеша про міжнародню ситуацію Европи. Особливе зінтересування викликало це друге експозе, бож не треба забувати, що міністер Бенеш це один із найвидатніших сучасних европейських дипльоматів і до його голосу прислухуються з великою увагою — всі відпові-дальні чинники сучасного міжнародного життя Европи. Не від речі тому буде познайомити і наших читачів, бодай з головними думками тої оцінки сучасної міжнародньої ситуації в Европі, яку накреслив цей визначний і — як звичайно — розважливий дипльомат. Хід головних думок її такий: Пятнацяте засідання Союзу Народів принесло міжнародньому світові декілька несподіванок, хоч нема де правди діти, що починалося воно під дуже песимістичними авспіціями, під враженнями загальної дискусії про кризу, а навіть про упадок значіння женевської інституції. Але показалося, що Союз Народів є все ще таки „великим форум міжнародньої думки, сумлінням світа і великою перешкодою вибуху війни“.

Найбільшим активом Союзу Народів у теперішній міжнародній ситуації вважає мін. Бенеш вступ Совітів до Союзу Народів. СССР вступає цілковито в ряди інших европейських держав і в повному обсязі бере участь в европейській політиці і то рука в руку з західньо-европейськими державами. Для дальшого розвитку міжнародньої політики має це значіння зміни в европейській констеляції. Особливе значіння має це для Чехословаччини і для цілої Малої Антанти, яка тісно співпрацюючи з Францією і з балканським союзом, поробить із цього відповідні висновки.

Значіння останньої сесії Союзу Народів лежить далі в переговорах про згоду в справі забезпечення незалежности Австрії. До повного порозуміння не прийшло лише тому, що не можна було зговоритися з Італією в деяких основних точках такої згоди. Мала Антанта заступала в цьому питанні становище Франції й Анґлії. Мін. Бенеш є тої думки, що — при добрій волі можна буде в цій справі зговоритися теж і з Німеччиною. З питанням забезпеки незалежности Австрії лучиться тісно габсбурське питання. Що його торкається, то мін. Бенеш знову заявив, що — проти кожної спроби реставрації Габсбургів Мала Антанта виступить в якнайрішучіший спосіб.

Далі Союз Народів радив ще над сарським питанням, але остаточне рішення в цій справі западе аж на надзвичайному засіданні Ради Союзу Народів ще цього місяця. Мін Бенеш сподіється, що і в цьому питанні дійде до розумної розвязки.

В часі сесії Союзу Народів продовжувано переговори про т. зв. східний пакт. Німецький уряд подав всім інтересентам виясненя свого резервованого становища в цій справі, залишаючи одначе за собою тільки малі можливости зміни цього становища. Так само і Польща в своїй відповіді Франції дала точне вияснення

своїх поглядів про східний пакт і звязану з ним політику, при чому особливо підкреслила три свої резерви, з яких одна торкається теж і Чехословаччини. Тому, що цей документ є ще досі довірочною дипльоматичною нотою, мін. Бенеш заявляє, що не може ширше про неї говорити, але рівночасно з тим підкреслює, що чехословацький уряд дав вже у цій справі французькому урядові відповідну довірочну заяву.

З цим усім вяжеться тісно та нова европейська констеляція, яка зарисовується на горизонті міжнародньої европейської політики ще з минулого року. Головними її елементами є: німецько-польський договір з дня 26. січня 1934 р., плян т. зв. східного пакту, вступ Совітів до Союзу Народів та питання порозуміння Франції, Італії й Малої Антанти. Булоб передчасне вже нині хотіти начеркнути дефінітивно правдоподібний розвиток цеї можливої нової европейської констеляції.

Нині багато говориться про дальший розвиток польської політики і про питання майбутніх французько-німецько-польських відносин та про дальший розвиток відносин французько-совітських у звязку з дальшими переговорами в справі східного пакту. Розвязка питання можливої дефінітивної згоди в австрійському питанні і в питанні міжнародньої співпраці в Середущій Европі залежить від того, як розвинеться дальша ситуація після марсельських подій. Те саме треба сказати і про можливости французько-італійського порозуміння. На думку мін. Бенеша це порозуміння є основним питанням европейської політики миру і воно нині більше пекуче ніж досі.

Міжтим Чехословаччина й Мала Антанта закріплює далі свої взаємовідносини й розбудовує ще дальшу тісну співпрацю з балканським союзом і з Болгарією, поступаючи в цьому рука в руку з Францією, розвиває далі свої взаємини зі Совітами, з радістю витає утворення союзу балтійських держав і зі щирою симпатією жде на французько-італійське порозуміння.

Далі торкнувся мін. Бенеш т. зв. польського питання: Між Чехословаччиною й Польщею тріває дальше взаїмна політична резерва. Непорозуміння, яке повстало весною між обома державами після відомої тодішньої кампанії польської преси, має й далі льокальне значіння. Але за те існує між обома державами основна ріжниця в поглядах на деякі важні питання загальної теперішньої европейської політики. Доказом на це є напр. нинішні відносини між Польщею і Францією, польська відповідь у справі східного пакту, візита Ґембеша в Варшаві, становище Польщі супроти Малої Антанти, продовжування протичехословацької кампанії одної частини польської преси та ще й інші так формальні як і річеві питання, про які мін. Бенеш не хоче докладніше говорити. На думку мін Бенеша воно добре сталося, що в такий спосіб відносини між Польщею і Чехословаччиною стають ясними. Нині вже виразно видно, що нинішне становище Польщі супроти ЧСР це вже не лише переходова тактика, але важні й тривкі факти, з якими треба на майбутнє розважно рахуватися. Само собою зрозуміле, що таке становище Польщі супроти Чехословаччини має для Чехословаччини деякі негативні, але й великі позитивні сторінки, яких відповідне використання є обовязком Чехословаччини.

Остаточною метою політики Чехословаччини й її союзників не є ізоляція якоїсь із держав, але навпаки згода і співпраця з усіми, а передовсім з Німеччиною.

Загально можна цілу міжнародню ситуацію схарактеризувати нині як стан взаїмного вичікування й формування нових рядів і нових сил. Можна сподіватися, що остаточні зміни дотеперішньої ситуації не будуть великі. Та всетаки не можна затаювати, що міжнародня ситуація є поважна. Є поважна своєю непевністю, серед якої кожна визначніша подія може мати наслідки вибуху бомби. Мін. Бенеш вважає найближчих 12—18 місяців міжнародньої політики рішаючими про долю миру й про долю Европи.

У своєму експозе торкнувся мін. Бенеш між іншим ще й питання охорони меншин, але про це ми напишемо окремо.

М-и.

З нашої кооперації.

ТИМЧАСОВЕ ПРАВО РЕВІЗІЇ ДЛЯ РСУК.

Як довідуємося, Ревізійний Союз Українських Кооператив дістав уже офіційне письмо Кооперативної Ради в справі дальшого права ревізій і компетенцій Союзу. І так: до 1. грудня ц. р. Ревізійний Союз Українських Кооператив задержить право ревізій на цілій дотеперішній території з усіма дотеперішніми компетенціями. На час від 1. січня 1935 р. до 31. березня дістав Ревізійний Союз Українських Кооператив тимчасове право ревізій **вже тільки для території трьох воєвідств: львівського, тернопільського і станиславівського,** до того з обмеженням його компетенцій тільки до кооперації для загального закупу та збуту і міських споживчих, кредитових, молочарських та робітничих кооператив. Завішена над РСУК провізорія кінчиться з днем 31. березня 1935. Дальше право ревізій буде видане Ревізійному Союзові Українських Кооператив під умовиною, що до 31. березня предложить Кооперативній Раді **новий статут, затверджений Загальними Зборами Рев. Союзу.** Статут має бути зложений в порозумінні з Кооперативною Радою і з пристосуванням її вимог.

Вимоги ці ще не спрецизовані Кооперативною Радою. З нарад останнього засідання Кооперативної Ради можна думати, що будуть вони торкатися, окрім уже пристосованого територіяльного і фахового обмеження РСУК, також затверджування Дирекції РСУК предсідником Кооперативної Ради та членства Рільничої Палати в Союзі.

Затвердження ревізорів РСУК міністром скарбу має бути проголошена в найближчому „Деннику Законів".

НОВІ УКРАЇНСЬКІ КООПЕРАТИВИ.

Рішенням Дирекції РСУК з дня 31. X. ц. р. принято в члени Т-ва такі кооперативи: 1) Щадн. кред. С-ка „Селянська Поміч", кзов. — Девятир (пов. Рава Руська), 2) „Взаїмна Поміч", кооп. з обм. 5-кр. відп. — Руда (пов. Рогатин).

ПРОТИБОРГОВА АКЦІЯ.

Вже два роки ведуть повітові осередки української кооперації під проводом РСУК завзяту протиборгову акцію у всіх районах. Борги — це велика помилка, а краще сказати перворідний гріх нашої кооперації, гріх проти головних рочдельських принципів, який закорінився в нашій кооперації в часах ліпшої торговельної та господарської коньонктури. Торг тільки за готівку і торг тільки з членами — ці дві головні кооперативні засади, від самого початку злегковажено в нашій кооперації і це тепер дошкульно на ній відбивається.

Фактом є, що наші низові кооперативи розборгували поміж своїх членів і нечленів понад 4 міліони зол., тобто половину своїх резервових фондів. Є кооперативи, які розборгували в ліпших часах ціле своє уділове й резервове

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З 14. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ 22

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

В 1877 р. змінився нагло напрям видаваного досі москвофільським товариством „Академическій Кружокъ" у Львові часопису „Другъ", який доходив часом до нас поодинокими числами. Часопис той почав писати народньою мовою і містити „Бориславські оповідання" Івана Франка, в яких він також дуже сильно станув по стороні кривджених і визискуваних бориславських селян. Наші симпатії почали більше прихилятися до „Друга", ніж до „Правди", яка видавалася нам мертвою, коли в „Друзі" кипіло життям, свіжістю, новиною. До того інструкції зі Львова казали нам звертати увагу на „Друга" і його ширити. До Тернополя приїхав з львівської „Громади" богослов Олекса Заячківський, тепер парох у Збаражі, який оповідав нам про рух у Львові, про злуку академічних товариств у „Кружок" і „Дружний Лихварь", про нові поступові думки серед молоді, яких речником став „Друг", а проти котрих дотеперішне становище українців у „Правді", „Просвіті" і „Руській Бесіді" є реакційне і пахне буржуазією. В наших думках почався сильний переворот, та ми не могли добре розібрати, в чому річ. Зі Львова казали нам бути обережними, а ми не розуміли властиво, про що йде та перед чим і чому маємо стерегтися.

Нараз прийшла вістка про ревізії в українських товариствах та про арештування визначніших одиниць зпоміж молоді у Відні й у Львові за соціялізм. Часописи писали про Драгоманова, якого вплив нібито звів молодь на манівці. Писали про це таксамо часописи польські, як і москвофільське „Слово". Старша наша публика цим гіршилася: всюди казали, що над українською молодю треба розвинути бачний нагляд і ми чули, що щось висить над нами.

Одного дня закликав мене Горбаль і сказав, щоб понищити всі листи і коспонденції, які приходили до нас, тобто до „Громади" зі Львова та з інших гімназій і сховати десь у безпечне місце бібліотеку, бо до нас може прийти ревізія. З Ради Шк. Краєвої прийшло до дирекції письмо, щоби слідити, чи нема яких тайних орґанізацій між руською молодю, чи не ширяться соціялістичні письма і брошури, при чому згадано, що ті орґанізації звуться „Громадами". Я приступив негайно до виконання даного мені поручення. Ми попалили всі листи з львівської „Громади" та інших гімназійних „Громад", всі ґазетки видані нами й іншими „Громадами", а бібліотеку перевезли нічю до Гаїв, де помістили її в будинку одного міщанина, що був свояком одного з наших товаришів. У такий спосіб слід був затертий і ми були приготовані на те, що прийде. А прийшло воно скоро, та не таке дуже страшне, як ми лякалися. Ревізії не було ніякої. Добряга, наш старший директор, у такі речі не бавився, зате закликав він мене до канцелярії на переслухання, яке для його характеричности передаю майже дослівно, бо живо стоїть воно мені в памяти.

Розпочав з дуже поважною міною, комічно строгою, яку прибирав звичайно при актах більшої ваги. Упімнув мене, що мушу говорити святу правду, бо йде про дуже важну справу, яку хоче доконче знати Рада Шк. Краєва. Та сокимм авторитетом. Відтак розпочалося пересоким авторитетом. Відтк розпочалося переслухання:

— Czy wy, uczniowie grecko - katoliccy, nie schodzicie się czasami w jakie kółka?

— Czemu nie, schodzimy się czasami — відповів я, добре підготовлений на кожну евентуальність.

— W jakim celu, ciekaw jestem bardzo?

— Śpiewamy, deklamujemy!

— Rada Szk. Krajowa niema nic przeciw temu. Wolno śpiewać, bracie kochanku, wolno deklamować. Macie takie ładne pieśni, macie takich wieszczów, jak Szewczenko, — Tymko Padura — (його визнавав за найкращого з усієї нашої літератури), ale czy, bracie kochanku, jak zejdziecie się czasem wy, grecko-katoliccy uczniowie, czy nie używacie gminnych wyrazów?

— Gminnych wyrazów? — Nie! Czegoś podobnego sobie nie przypominam!

— A „Hromada", bracie kochanku? — запитав нагло з тріюмфальним виразом лиця.

— Hromada jest na wsi, proszę pana dyrektora.

— Bardzo słusznie, bracie kochanku, niech tam sobie będzie na wsi, — poco jej tutaj? Ale właśnie ja chcę wiedzieć, czy między wami, grecko-katolickimi uczniami, niema takiej „Hromady"?

— Nie, proszę pana dyrektora, ja o tem nic nie słyszał i nie wiem!

— Ty, bracie kochanku, jeden i drugi, głupi jesteś i nie pojmujesz dokładnie, do czego to dojść

майно і вели торговлю майже виключно кредитами. Така господарка, розуміється, не могла довго вдержатися і ті кооперативи, оскільки не стягнули боргів, мусіли ліквідуватися.

Те саме явище бачимо і в польській кооперативі. В білянсах кооператив, приналежних до польського „Союзу Кооператив Споживачів“, відписано до страт у роках 1924—1932 самих нестягальних боргів на 1,735.000 зол. Це величезне народне майно кинене в болото через карігідну нерозважність та легкодушність завідуючих органів кооператив.

Протиборгова акція, яку започаткував РСУК перед двома роками, дає поволі успіхи. Борги низових кооператив зменшилися в 1933 р. на пів міліона зол. Нажаль, протиборгова акція ще нерівномірна. Деякі кооперативи пильно стягають залеглі борги і заводять торг тільки за готівку, але інші, не зважаючи на накази РСУК, держаться ще дальше думки, що „без боргу нема торгу“ і розборговують далі своє майно. Ревізійний Союз Українських Кооператив рішився супроти таких кооператив пристосувати найгостріші міри, навіть виключувати такі непоправні кооперативи зі своїх членів.

ЧИ МОЖНА В ТЕПЕРІШНЬОМУ ЧАСІ СТЯГНУТИ БОРГИ?

Кооператива „Зоря“ в Устю н. Прутом, пов. Заболотів, дала собі волю в боргуванні. Хоч надзірна рада й управа в березні ц. р. ухвалила зовсім здержати борги, все таки крамарі розборгували товарів аж на 2.500 зол. Через ті великі борги ПСК перервав люстрацію цієї кооперативи. Тоді управа і надзірна рада кооперативи взяла на себе стягнути борги і за 6 днів справді стягнули 1.176 зол. Ця поважна квота, яку стягнено в такім короткім часі, є доказом, що борги сьогодні можна стягнути, але треба до того доброї волі й охоти. Надз. рада й управа кооп. „Зоря“ зобовязалися до кінця року стягнути всі борги і здержати дальше боргування.

Якіж висліди цього стягнення боргів у кооперативі? До дня ревізії в кооперативі був дуже маленький запас товарів, так, що кооператива майже не торгувала, внаслідок чого багато покупців відступило від кооперативи. Тепер, коли завдяки стягненим боргам можна було закупити більше товару, торги знову збільшилися і зачалося нове життя в кооперативі.

ВЗІРЦЕВА КООПЕРАТИВА

Кооператива „Солідарність“ у Видинові, пов. Заболотів, **здержала зовсім боргування** і продає тільки **за готівку.** Вслід за тим її торги збільшилися від попереднього року на 12.21 зол. денно. Кооператива **перестала також торгувати з нечленами,** а вислід такий, що в двох місяцях вписалося до кооперативи нових 67 членів. Сьогодні обезпує кооператива „Солідарність“ у Видинові 146 членів.

Справа національних меншин
в освітленні чехословацького міністра закордоних справ.

Прага, листопад 1934.

У свому експозе про сучасне міжнароднє положення в Европі торкнувся мін. Бенеш також питання охорони меншин.

У цій справі сказав він таке:

На останньому засіданні Союзу Народів розвинулася теж дискусія над т. зв. меншиновою проблемою. „Не хочу тут ширше обговорювати — сказав мін. Бенеш — виступу мадярського делегата, але думаю, що буде зовсім справедливо, коли приметься засада, що кожний раз, коли хтось виступить перед Союзом Народів зі скаргою на меншинну політику якоїсь держави, треба буде автоматично розслідити, чи він сам у себе дома має свої меншиневі справи в порядку“.

Домагання загального поширення зобовязань про охорону меншин вважає мін. Бенеш морально оправданим.

Загальна доктрина Чехословаччини в меншинному питанні така: 1) Чехословаччина додержує і на майбутнє все додержувати буде свої зобовязання супроти меншин. 2) Коли булаб мова про загальну зміну меншостевих зобовязань, Чехословаччина йшла би тим шляхом, який їй приписують самі меншостеві договори. 3) Чехословаччина дає в меншостевих питаннях першенство колективним договорам між двома сторонами, бо такі двосторонні договори можуть легко довести до прямого конфлікту зі сусідами і до взаїмного вмішування до внутрішніх справ поодиноких держав. Так само факт неіснування взагалі меншостевих договорів міг би легко стати претекстом конфліктів між поодинокими державами. Натомісць існування дотеперішніх меншостевих договорів дає поодиноким державам (мін. говорить про Чехословаччину) безстороннє форум, яке легко може оконстатувати правду й дійсність, не має еґоїстичної мети і якому залежить на тому, щоб усунути всякі спори. Чехословаччина, яка льояльно і справедливо сповняє всі зобовязання, що їх взяла на себе підписуючи меншостеві договори, не має причини боятися якогоб то не було безстороннього міжнародього форуму.

М—н.

може. Słyszałeś pewnie, jak tam jakiś niegodziwiec strzelał na niemieckiego cesarza (тоді саме був замах Нобілінга на німецького цісаря Вільгельма І.). Widzisz, patrzaj ty, jeden z drugim, — najpierw tajemne kółka, schadzki, „Hromada“, a potem strzelać na cesarza! Otóż, bracie kochanku, Rada Szk. Krajowa nie życzy sobie królobójców. Ja wam wszystkim ojcowską daję przestrogę, że może być źle. — rozumiesz i pojmujesz dokładnie, a teraz pójdziesz precz z Panam Bogiem do djabła! Це була звичайна формула, якою кінчилася кожна авдієнція в директора.

На цьому скінчилася вся справа. Більше таганини не було, та ми були вже приневолені діяльність „Громади“ на якийсь час перервати. Незабаром розїхалися на ферії, а в найближчім році мав я в осьмій клясі з собою і з моїми корепитиціями стільки до діла, що на роботу в „Громаді“ не мав часу. До того в тім році відійшов з Тернополя проф. Горбаль, отже не було людини, якаб піддержувалаб між нами духа і зацікавлення до національних справ. Зі Львова не відзивався також ніхто. Там відбувалися процеси за соціялізм, на весь рух ішла нагінка поліції, видавництво „Друга“ припинилося, для „Громад“ настали прикрі часи. Ми скінчили гімназію і покинули Тернопіль не довідавшися, що таке соціялізм, за який посередньо і на нас упало лихо і чому арештують та замикають людей за ширення поглядів про рівність всіх людей, хоч того самого вчила нас релігія та чули ми це стільки разів у церкві і школі. Ту загадку довелося нам розвязати щойно у Львові в університеті.

(Далі буде).

—o—

Тайні переговори між В. Британією і Японією.

Московська „Правда“ повідомляє, що в Льондоні ведуться тайні переговори між міністром закордонних справ Саймоном і японським амбасадором Матсудатурою про поділ впливів у Китаю і на Тихім Океані. Підчас переговорів поручено теж господарські проблеми, а саме поділ ринків збуту та можливу позичку В. Британії для Японії.

Поголоски про димісію ком. Літвінова.

Італійська преса повідомляє, що ком. Літвінов уступить і відсунеться від участи в політичному житті. Його заступником буде Стомоняков, який змагатиме наблизити закордонну політику СССР з Німеччиною і Польщею. До димісії ком. Літвінова дійде тому, що більшість ради народніх комісарів невдоволена вступленням СССР до Ліґи Націй. Комісаріят закордонних справ не хоче, щоби СССР втягнули до „болота міжнародньої буржуазної політики“.

Підготовляли вбивство членів адміністраційної комісії басейну Сари.

Віденський урядовий щоденник „Райхспост“ оголосив такі сензаційні вістки про плянований атентат у басейні Сари. В дні 25. жовтня ц. р. один мужчина прийшов у Сарбрікен до англійського шефа поліції Гемелея і повідомив його, що націонал-соціялісти підготовляють замах на членів адміністраційної комісії басейну Сари. На основі зізнань цього мужчини поліція арештувала негайно 30 гітлерівців на тайних сходинах у каварні „Асторія“ і в купальні цісаря Вільгельма. І так гітлерівці плянували вбити президента адміністраційної комісії Кнокса і членів — міс Вамбо, мін. Генрі, шефа поліції Гемелея, комісара поліції Махта та інших членів, провідника соціялістів Макса Бравна і комуніста Пфордта, редактора часопису „Сарпост“. Вбивством хотіли націонал-соціялісти спровокувати Францію, щоби вислала свої війська до басейну Сари на те, щоби мати кращі арґументи для населення перед плебісцитом. През. Кнокс повідомив негайно секретаріят Ліґи Націй та уряди великих держав про цілу аферу. Тому французький уряд наказав строге поготівля для війська та сконцентрував на кордоні кілька полків.

У Мексику арештували папського леґата.

На приказ ґенерального прокуратора арештували папського леґата в Мексику монсіньора Леопольда Руїці Фльореса та підпорядкованого йому єпископа. Арештованим закидають намову католицького духовенства до бунту проти державної влади.

Зміцнюють поліцію у басейні Сари.

ЛЬОНДОН, 12. 11. ПАТ. „Дейлі Мейль“ повідомляє, що міністерство війни за згодою Форін Офісу оголосило набір колишніх англійських старшин, щоби зміцнити поліцію у басейні Сари. Кандидати мусять володіти німецькою мовою, а їхній вік не може перевищити 45 років. Старшини дістануть степень поручника або сотника і крім платні діставатимуть 50 до 60 фунтів нагороди.

Мусоліні приїде до Будапешту.

Мадярська преса повідомляє, що Мусоліні незабаром прилетить до Будапешту літаком, яким сам буде кермувати. Мусоліні приобіцяв прем. Ґембешові підчас його побуту в Римі, що зложить візиту у Будапешті. Здогадуються, що Мусоліні зупиниться теж по дорозі у Відні.

Як не можете спокійно спати — то підпишіть позичку Рідній Школі на суму 25 зол.

Зброєння В. Британії.

ЛЬОНДОН, 12. 11. ПАТ. „Дейлі Телеграф“ повідомляє, що буджет міністерства війни підкинуть на 5 міліонів фунтів. Міністерство створить кілька нових дивізій, яких є тепер пять. Крім того дві дивізії будуть змоторизовані.

—o—

Пропало 1.400 рибаків.

ТОКІО, 12. 11. ПАТ. Підчас бурі на побережі Кореї пропало без вісти 1.400 рибаків. Дотепер віднайшли 30 осіб. Тому, що на побережі Кореї нема порту для рибаків побоюються за їх життя.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові. Ринок 10.

Кореспонденція на українські теми в англійській пресі.

Читачі англійських часописів беруть живу й активну участь в обговорюванні міжнародніх справ. Всі часописи до „Таймса" включно, відступають чимало місця для своїх читачів. З того звичаю користає у великій мірі також і Українське Бюро в Льондоні, яке висилає власні кореспонденції або відповідає на неточні відомости чи інформації, які появляються в пресі про українців, чи українські справи.

Таких листів Бюра помістило останніми часами яких 20 денників (в тому й „Таймс") і тижневиків. Для ознайомлення зі змістом таких дописів, подаємо уривки з деяких про положення на совітській Україні.

В „Манчестер Ґардіян" з дня 11. м. м. помістив довшого листа про положення в СССР Дж. Штайнберґ (кол. комісар справедливости). Він описує поліційну систему в Совітах і вичислює, скільки визначних людей карається по большевицьких тюрмах. У цілому дописі не згадує ані словом про Україну.

У відповідь на це вислало Бюро листа, якого „Манчестер Ґардіян" помістив дня 22. м. м.:

„Навязуючи до листа п. Дж. Штайнберґа, поміщеного в „Манчестер Ґардіян" з дня 11. жовтня, звертаємо увагу на те, що у вязницях Совітів, включно з Сибіром, всюди найдете українців з усіх суспільних верств. Найдете там бувших політиків, членів давніших урядів, найдете письменників, поетів та інших інтеліґентів, але більшість вязнів це робітники і селяни, яких вивезено з рідних осель за їхні політичні переконання.

„Якіж це переконання, наслідком яких треба було висилати до таборів на примусові роботи сотні селян? Висилали їх за те, що вони противилися — або може їх тільки підозрівали в спротиві — тій господарській політиці, яка довела до голодової смерти міліони людей в Совіт. Союзі. Інших обвинувачують у тому, що прямували до осягнення незалежности для України, хоча, навіть у самій конституції Совітського Союзу ясно говориться, що „кожна зі союзних республик має свобідне право відділитися від Союзу".

„Це одна з трагічних сторінок Союзу Народів, що він так легко пересчив ці події підчас приймання Совітів до Союзу Народів. Хоч нас це не повинно дивувати, бо цей спосіб поведінки з меншостями увійшов вже в традицію Союзу Народів. Натомість французькі соціялісти мусять дійсно бути дивні люди, коли годяться йти спільно з комуністами, не зажадавши наперед хочби одної полекші для того робучого народу, якому приходиться жити під комуністичною владою Совітів..."

Цього листа передрукували й інші англійські часописи.

В „Соррей Геральд" появився дня 5. м. м. довший допис Дж. М. Кінґстона, в якому він старається доказати, що вісті про голод на Україні, це „видумка капіталістичної преси".

На цей допис відповіло Українське Бюро доказами („Соррей Геральд" з дня 19. м. м.). Подаємо уривки листа:

„Ми читали листа п. Дж. М. Кінґстона, який був поміщений дня 5. жовтня. Дописувач здається, бажає поширити переконання, що на Україні не було ніякого голоду. Ми дуже точно слідкували за тою справою і, на жаль, мусимо заявити, що він дуже помиляється.

„Доказом нашого твердження є: звідомлення поважних журналістів, оповідання втікачів, вісти зі совітської преси, офіціяльні совітські звідомлення, фотографії привезені чужинцями, а врешті й активність пятнацяти допомогових гуманітарних товариств і комітетів у Великій Британії та Европі, які постійно стоять в комунікації з мешканцями Совітів. Існування голоду в роках 1933-34 доказане без найменшої тіни сумніву..."

Далі слідує вичислення важніших статтей, які появилися за час останнього і цього року в англійській пресі і в яких описується голод на Україні, звідомлення очевидців і ін.

Подібні листи про положення на Україні (за підписом Бюра) помістив ряд інших льондонських і провінціональних часописів.

(УКБЮРО ЛЬОНДОН).

Наш обовязок перед памятю М. Старицького.

(Вступне слово на академії Союзу українських журналістів і письменників у Празі 31. жовтня з нагоди 30-ліття смерти поета.)

Імя Михайла Старицького, як українського поета, в останній час починає западати в непамять, гадаю, з тої причини, що його найкращі вірші та переклади не перевидають, хоч вони давно вже стали бібліографічною рідкістю. Правда, три роки тому „Радянський Книгар" подав вістку про те, що спадкоємці М. Старицького склали умову з Державним Видавництвом Сов. України про видання повної збірки творів М. Старицького, але, як потім виявилося, Державне Видавництво розірвало цю умову на тій підставі, що, мовляв, не на часі займатися виданням творів М. Старицького, коли на порядку денному стоять актуальніші видання в галузі соціялістичного будівництва. В наслідок цього вся попередня умова звелася до видання лише одного тому вибраних творів М. Старицького, куди ввійшли драми „Не судилось", „В зимовий вечір" та водевіль „Як ковбаса та чарка, то минеться сварка".

Отже нема чого сподіватися, що на Сов. Україні в ближчім часі вийде у світ збірка поезій М. Старицького, а тому обовязком українського громадянства, що перебуває на інших українських землях і кольоніях, є перевидати поезії М. Старицького в тій самій редакції, в якій вони вийшли у світ ще до часу большевицького панування на Україні.

Це, на мою думку, є перший обовязок українського громадянства перед памятю М. Старицького.

Можна бути певним, що видання поезій М. Старицького найде широкий попит серед нашої молоді та буде для неї пожиточною лектурою, бо „в творах М. Старицького, — як висловився великий його прихильник, український поет Іван Стешенко, — видно людину з літературною освітою й великим смаком".

Говорячи про заслуги М. Старицького на полі української літератури, не можна не згадати про надзвичайно високий рівень літературної форми його творів, про його чудове знання української мови та збагачення її власними новотворами.

Саме за ці новотвори М. Старицький зазнав за свого життя багато прикростей від критиків, що підіймали його на глум за новостворені ним українські слова. Стало можна сказати, прислівям одно речення ніби з його перекладу „Гамлет" Шекспіра: „Чи бути, чи не бути? Ось де заковика!" В дійсності це місце в перекладі М. Старицького згучало так: „Чи жити, чи не жити? Ось в чім річ!" Пригадаймо, що й наш великий історик Микола Костомаров також приклав до цього діла своїх рук, закидуючи М. Старицькому в своїй рецензії на його вірш вміщений у збірнику „Луна", безглуздість таких новотворів, як „байдужість", „вгавати", „прийдешній". Однак життя виправдало М. Старицького, бо майже всі його новотвори, — не лише згадані вже тут, а також інші, як „темрява", „мрія", „сутінь" і т. д. за висловом Івана Франка, „здобули собі право горожанства".

Про те, як боляче відчував М. Старицький ціле своє життя всі оці прикрости, може свідчити одна з його останніх поезій, відкіль наведу тут відповідні рядки:

О, скільки бід, розрад і катування
На тім шляху тернистім я дістав
За серця жар, за вибухи змагання,
За сіянку моїх питомих мрій..

А в однім листі до Валерії О'Коннор-Вілінської М. Старицький писав: „Тільки гаряча любов до рідного слова могла перемогти і ворожі напади, і авторське самолюбство".

Нашим обовязком є в такій самій мірі любити українську мову, як любив її М. Старицький, старанно вивчити її як з уст українського народу, так і з читання творів кращих українських поетів і письменників. Цей обовязок набирає особливого значіння саме тепер, бо ми засмітили українську мову чужими словами, переносячи їх живцем з російської, польської, чеської чи будької іншої мови та утворюючи через те з української мови якийсь воляпік. Не стану тут наводити прикладів, — кожний може найти їх безліч у нашій пресі та в ріжних нових виданнях, — вкажу лише, що велику відповідальність за неохайність сучасної української мови несемо ми, українські журналісти й письменники.

Щодо творення нових слів, то полишімо цю справу нашим поетам і письменникам „з ласки Божої".

Пошана до української мови — це другий наш обовязок перед памятю М. Старицького, що своєю творчістю на полі української літератури в значній мірі прислужився красі й досконалості української мови.

Ст. Сірополко

„Вибори" до рад на Совітській Україні.

„Вісті" з 3. листопада ц. р. помістили статтю п. н. „Зорганізувати по большевицьки вибори до рад", в якій подають низку фактів, що вибори до рад зле зорганізовані. І так в іванівськім районі в селі Іванкові на виборчих сходинах ніхто не записав внесків виборців, яких не вписали теж до виборчої інструкції. В селі Феневичі на 27 членів ради вибрано тільки 3 жінки. В бородянськім районі районовий щоденник оголосив плян виборів щойно 31. жовтня ц. р. До села Голе районовий виборчий комітет не вислав делеґата і тому треба було вибори відложити. Зле зорганізовані вибори відбулися в бердичівськім районі. На виборчих сходинах у Бердичеві виголошено лікарський звіт замісць звіту міської ради. Стаття кінчиться так: „Недобитки клясового ворога куркульства, петлюрівщини та їхні аґенти ставлять завзятий опір і намагаються зірвати бойову мобілізацію мас. Помічником тих недобитків є кожний, хто не виявляє большевицької рухливости в орґанізуванні виборів.

Льойд Джордж остерігає перед війною.

На відкритті вистави воєнних образів у Льондоні виголосив Льойд Джордж промову, в якій м. ін. сказав, що він не належить до людей, які вірять в недалеку війну. Навпаки він надіється, що мир дасться вдержати ще довший час. Одначе війна чигає на дорозі, якою має йти людство. Тому підростаючому поколінню треба показати образ справжньої війни і він надіється, що вистава дасть жахливі страхіття перед очі всім тим, хто не має поняття про минулу світову війну. А промовець стрічає останніми часами часто молодих людей, які не знають, що таке була світова війна. А преці ті наші діти будуть в найближчій світовій війні стояти на фронті. Їм треба показати заздалегідь, що їх чекає. Тільки так можна запобігти, щоби вони йшли сліпо на війну, на якій багато з них згине від тих самих бомб, трійливих ґазів і скорострілів, що їх батьки, чи їхні воєнні товариші.

Навязуючи до промови Мекдональда, виголошеної попереднього дня, Льойд Джордж сказав: Мене особисто не заспокоює його обіцянка, що він і мін. Саймон доложать всяких зусиль. Але мусите признати, що як постигне нас колись знову катастрофа, то так воно й мусіло статися. Тому треба конче остерегти держави перед помилками і промахами, які зроблено, щоби їх жахливі наслідки не повторилися, коли з причини обставин, яких тепер не контролюємо, будемо приневолені вхопити знову за зброю.

Французькі посли шкідниками Франції.

„Фіґаро" оголосив заяву колишнього премієра Думерґа, яку він склав у неділю 11. листопада ц. р. делеґації націоналістичної молоді. Думерґ заявив, що дисципліна членів патріотичних орґанізацій, які струнками рядами машерували вулицями Парижа, викликала в нього сильне враження. На його думку подібні почування викликав похід не тільки серед парижан, але теж у цілім краю. На жаль, представники народу не стараються навіть збагнути того, про що направду думає нарід. Посли шкодять інтересам Франції. Парляментарні звичаї мусять бути змінені. Думерґ підчас свого урядування поступав як дійсний шеф і провідник. Пляновані реформи конституції, конечні для Франції, ударемнили. Слово батьківщина мусить здобути знову колишній зміст і значіння. Без привернення змісту поняття Батьківщини нема рятунку для Франції"

Нова птиця на старім смітнику.

Від Редакції. Від деякого часу виступає і вописується на сторінках „Перемоги“ своїми „расістичними“ теоріями і націоналістичним „махнінням“ п. Р. Єндик. Він нападає на всіх і вся з лайкою і намагається бути катоном громадської моралі. В нас мало хто знає, хто такий п. Єндик, права рука п. Дм. Палієва у перемогівській публіцистиці. Щоби нашому загалові дати змогу познайомитися докладніше з тим найновішим катоном, даємо місце статті ред. О. Боднаровича, який п. Єндика добре знає з часів його діяльности в характері стовідсоткового комуніста серед студентської молоді.

У ріжних народів появляються час до часу всякі „зірки“ (театральні, фільмові, літературні і т. і.), а на нашому громадському смітнику появилася нова птиця: „Єндик“. Ну, щож! На що хто може спромогтися. Хто на зірки, а ми на єндика. „Номен — омен“.

Белькоче то тут, то там, нехай би. Мірить чужі голови і шукає хрунів — добре; не мірить власної і пише оповідання — нехай. Але хто повірив би, що ця фігура, д-р Ростислав Єндик (або в скороченні: Ро-Єн), почав виступати як санатор нашого національного життя?!

Гадав би хто, що він творить нову ідеольогію, вияснює якісь принципи, — ні! Його головна праця — шукати скрізь довкола себе людей, які — на його думку — законспіровані большевики. Большевики, без огляду на те, що пишуть, без огляду на те, що ціле життя робили, — большевики, бо так чує спеціяльно вигострений нюх таваріща Єндика, що взяв на себе спеціяльну місію.

Загал наш мало зорієнтований у біографії людців, що за одну добу виплили на поверхню нашого громадського життя і самі одним махом перв завойовують собі право — судити інших. Вони так голосно всіх обвинувачують, з такими драматичними жестами гукають „батьківщина в небезпеці“ і „з нами перемога!“, що чесні громадяни мимохіть за якийсь час починають вірити у — щирість і чистоту таких патріотів.

ОДИН РОЗДІЛ ІЗ НЕДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ.

І саме для тих незорієнтованих громадян, у добі, коли на нашому затхлому обійстю зачинає виводитись щораз більше закукурічених єндиків, треба пригадати один невеличкий розділ новітньої історії Галичини. Це були роки 1925—1928. Саме час, коли у нашій країні була найбільш розгулялася комуністично-большевицька зграя. Ні одні загальні збори наших культурно-освітніх та економічних установ не могли відбутися спокійно, бо всюди появлялися комуністично-большевицькі агітатори з великою кількістю прихильників і часто навіть з боївками, що за всяку ціну намагалися перебрати установу в свої руки, а вже в найгіршому для них випадку розбити збори. Твердий горіх мала тоді з тією большевицькою язвою національна молодь, що мусіла добре пильнувати, щоб не дати комуністичній зграї опанувати ту чи іншу установу, вдертися на ті чи інші збори. Усі ще добре памятаємо, які то засоби обережности мусіла застосовувати „Просвіта“, яку контролю мусіла заводити, щоб на її загальні збори не дісталися комуністичні авантурники і не розбили зборів. А скільки то наших зборів та нарад розвязала поліція, бо комуністи зводили таку бучу, що нікою не міг прийти до слова! Хто того не памятає?

Отже у тому самому часі одним з комуністичних ватажків на терені студентських організацій був теперішній д-р Ростислав Єндик. Не було ні одних студентських зборів, ні одної студентської наради, на яких Єндик не белькотав би був про злочинність фашистівської та спасенність марксівсько-комуністичної ідеольогії. Єндик, як расовий представник свого домашньо-птичого роду, вештався по цілому студентському подвірі й усюди вишукував прихильників для опльовуваної ним тепер марксівської ідеольогії. Ніхто з такою завзятістю не плював на студентський націоналістичний рух, як властне „таваріщ“ Єндик. Його найбільшою радістю було збаламутити когонебудь з націоналістичної молоді та перетягнути на большевицький бік. Між іншими його жертвою є дуже енергійна й діяльна серед націоналістичної молоді п-на Марійка Кравцівна, донька священика, рідна сестра теперішнього редактора „Вістей“ п. Богдана Кравцева. Збаломучена п. Кравцівна так взяла собі до серця „Єндикову ідеольогію“, що вийшовши заміж за комуніста, виїхала до большевиків, де її чоловіка по якімсь часі запроторили на Соловки, а вона сама невідомо як проживає. Сам „ідеольог“ волів залишитися тут і приняти асистентуру у львівському університеті. Друга жертва „таваріща“ Єндика трохи менше взяла собі до серця єндиківсько-большевицьке красномовство, покрутилася трохи в єндиковій ячейці, а далі відвернулась від нього і вийшла заміж. А скільки є таких жертв, про які ми не знаємо!

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ГРОМИЛО.

Діяльність „таваріща“ Єндика дійшла до кульмінаційної точки в часі одних загальних зборів „Студентської Громади“. Підписаний був тоді головою того товариства і предсідником загальних зборів. Ще далеко до зборів Виділ „Студ.Громади“ зарядив був перереєстрацію членів. Хто не зареєструвався наново, не міг мати вступу на загальні збори. Проти перереєстрації виступили дуже гостро комуністи і деякі з них „з засадничих причин“ не зголосилися до перереєстрації та хотіли вдертися силою на загальні збори. Ясно, що їх теж з „засадничих причин“ не впустили. „Таваріщ“ Єндик зареєструвався і брав участь у зборах. Як тільки дочекався своєї черги у дискусії, зачав відчитувати заздалегідь підготований еляборат, нашпікований цитатами з Леніна та інших большевицьких „святих“ про „робітничо-селянську“ ідеольогію в большевицькому сосі. Підписаний як предсідник не дозволив йому дальше читати. Це не помогло. Дійшло до того, що треба було „таваріща“ Єндика виключити зі салі. Він звернувся за інтервенцією до присутного на салі куратора „Студ. Громади“ проф. С., але той не уважав себе компетентним устрявати в ту справу. „Таваріщ“ Єндик під вигуки понад 200 зібраних студентів мусів винестися. Збори відбулися вже спокійно до кінця.

Після того „таваріщ“ Єндик уже не авантурувався так прилюдно, а далі й зовсім не було його чути. За той час дещо змінилося. На Україні застрілився Хвильовий, потім Скрипник. У Львові застрілився урядовець большевицького консуляту, колишній старшина У. Г. А. — Микола Стронський. Всі вони не могли пережити того, що якийсь час свого життя стояли на послугах зграї, що нищила Україну й нищила все, що українське. А хто не уважав, що смерть є найкращим виходом з тієї ситуації, прилюдно каявся та відрікався своєї злочинної роботи. Памятаємо багато таких заяв з нашої преси, в яких той чи інший комуністичний ватажок чи рядовик заявляв, що „від нині“ не хоче мати нічого спільного з комуністично-большевицькою зграєю.

ТА САМА ПРАЦЯ НА ІНШОМУ ФРОНТІ.

Та що робить „таваріщ“ Єндик?

Це „тоже характер“. Він раптом зявляється як д-р Ростислав Єндик та починає у т. зв. націоналістичній пресі свою „націоналістичну“ роботу. Він стає белетристом і критиком „Вістника“ під редакцією д-ра Донцова, стає головним публіцистом „Перемоги“, дає порнографічні оповідання до „націоналістичного“ „Дажбога“ і т. д. і т. д. Та найцікавіше те, що зачинає афішуватися всюди своїм націоналізмом, своїми націоналістичними поглядами.

Афішуватись — мало. Він обкидає болотом громадян та органи, які ніколи нічого спільного не мали з большевизмом і завсіди проти большевизму виступали. Він робить це з піною в роті, ще й до своїх елюкубрацій, які місцями дозволяють його кваліфікувати як невідповідального маняка, додає всякі буцім-то наукові цифри і таблички.

Ці вічево-крикливі методи його „діяльности“ занадто сильно нагадують його недавнє минуле. Інтелігентна людина, що перейшла якунебудь духову еволюцію, ще й таку велитенську зміну, як від активного розбишацького комунізму до воюючого націоналізму, людина, що під власним прізвищем **друкувала свої твори у „Нових Шляхах“**, повинна мати якесь почування сорому, бодай зрозуміння приличности. Мовчала би; коли ж справді має відношення до наукової та літературної праці — працювала би тихцем, щоб змити зі себе тавро запроданця. Та „таваріщ“ Єндик не має цього сорому; його поведінка, тон, аргументи і методи ті самі, коли він пропагував на ціле горло большевизм.

І саме ця обставина надає всім його виступам своєрідної закраски. Вже занадто сильно кидається в очі, що він робить надалі ту саму роботу — розбиває національний фронт, плює, інтригує, обвинувачує там, де повинен щонайменше сидіти тихо.

Вільно органам в яких працює нині пан Єндик, приймати його як свого боєвика зі шастя, що він так щасливо „навернувся“. Для людей, що перестерігають у громадянській праці якінебудь принципи моралі та чесної бовотьби, ясно, що коли зазнавець одної ідеольогії нераз, без ніякого вияснення, ніякого прилюдного каяття, навіть довшої покути (підчас якої не повинен узагалі брати участь у громадянській праці), переходить до організації протилежної ідеольогії, — то він іде працювати туди тільки для розкладової роботи.

Весь той псевдо-науковий апарат, яким той спеціяліст від хрунів прикрашує свої лайки і всі ті сильні слова, якими він хоче впевнити наївних, що мають перед собою кришталевий характер і 100-відсоткового націоналіста, призначені тільки для дуже малокритичної публики, бо серед критичних читачів викликують ті його „сильні слова“ хіба почування огиди. Такими методами завойовував собі популярність у нас уже неодин провокатор, що тим сильніше грав на дудці патріотизму, чим менше мав до цього право.

Осип Боднарович.

СВЯТА 1-ого ЛИСТОПАДА.

ПРАГА.

Дня 1. XI. влаштувало Т-во „Єдність“ сходини, присвячені історичним листопадовим дням. Доц. д-р М. Дольницький у короткім слові окреслив значіння цього свята всіх українців, а інж. А. Галька у просторнім рефераті подав історію 1. листопада 1918. р. Співом нац. гимнів закінчились офіційні збори, після яких ще довго йшла товариська гутірка численно зібраних.

ТЕРЕЗИН-ЛІТОМЕРЖИЦІ

Відділ УВРС в Терезині урочисто відсвяткував 4. 11. свято 16-тих роковин відродження Української Галицької Держави. О. Гопко з Праги з двома діяконами відправив у Терезині Службу Божу, на якій співав хор місцевого Т-ва під проводом п. Перця. На богослуженні була старшина і військо місцевої залоги, про що було завчасу проголошено в дивізійному наказі; також участь місцевого населення збільшила святочний настрій українців. По Службі Божій відійшли всі в поході на місцевий цвинтар, де зложено вінці на могилу стрільців (відділи Міст, Мімонь і Терезин) і відправлено панахиду (промовляв о. Гопко). Голова місцевого відділу подякував усім присутнім по українськи й чеськи.

З цвинтаря повернулися всі до Літомержиць на спільний обід, а в год. 14.45 хв. відбулася святочна академія, яку відкрив голова місцевого відд. УВРС. По його промові і співі „Боже Великий Єдиний“ відбулася програмова частина академії. Реферат на тему „1. листопад 1918—1934“. виголосив М. Бриляк. Кветушка Брочишинова деклямувала „Розриту могилу“. „Ой, у лузі червона калина“ виконав хор. Деклямацію „Україна“ виголосив Мотуляк Юрко, „Первенство нашого народу“ — Сидорович Ст., „Три шляхи“ — Мотуляк Іван, „Вирішили“ — Сидорович. При кінці відспівав хор нац. гимн.

З привітами виступали: о. Гопко (з Праги), п. Петрик (Міст), п. Буковмський (Усті н. Л.), п. Колтишин (Мімонь), п. Брочишин (Мол. Болеслава), інж. Васлюк та інші.

По вичерпанії програмі розвинулася вільна забава, що тривала до пізного вечора.

БРАТИСЛАВА.

В дні 1. листопада відправив у Братиславі з ініціятиви д-ра І. Мандзія гр.-кат. священик о. І. Галько панахиду за полеглих у листопадових боях. Співав хор студентів.

ВІДЗНАЧЕННЯ МІН. БЕКА.

ВАРШАВА, ПАТ. 11. XI. на Замку вдекорував президент Польщі мін. закорд. справ Бека великою стяжкою ордеру Відродженої Польщі. При цьому президент сказав, що йому дуже приємно вручити міністрові цю відзнаку, бо в його очах праця міністра дуже видатно причинилася до скріплення сили держави. Опісля президент поцілував мін. Бека.

УТІК ГОЛОВА СОЮЗУ КОМБАТАНТІВ.

ТАЛІН, 12. XI. ПАТ. Із талінської тюрми втік голова союзу естонських комбатантів адвокат Сірк, обвинувачений з іншими членами цієї організації. Він мав спільників серед тюремної сторожі та підчас проходу на тюремному подвірі втік незамітно. Поліція перевела в місті облави й ревізії, одначе без успіху.

Спростування п. Коблюка.

ДО Високоповажаного Пана Олександра Костика, відповідального редактора „Діла“ у Львові.

У звязку з дописом у часописі „Діло“ ч. 289. з дня 28. жовтня 1934. п. в. „З виборчого фронту“, в якому зачіплено мою особу, прошу Високоповажаного Пана редактора, на основі § 19. пресового закону з 17. 12. 1862. Дн. д. з. ч. 6/63. помістити слідуюче спростування, на тому самому місці і тими самими черенками.

Неправдою є, що я прилучився до виборчої акції по стороні староства за якісь обіцянки і рішився поїхати на село між наших людей в товаристві поліційного комісаря п. Августа Кудеревича, а правдою є, що я, як син селянина, не страхаючись поїздки на село, поїхав з пп. Шолайським і Герасимовичем, членами Польсько-Українського Союзу, на основі постанови управи тої організації.

Неправдою є, що в Березовиці Великій ніхто з наших людей на збори не прийшов, — а правдою є, що ніхто жадних зборів там не скликував, а цілю нашої поїздки було порозумітися з виборчими комітетами.

Неправдою є, що я в трійку з п. Авґустом Кудеревичем і п. Герасимовичем відвідав одного з наших громадян в Березовиці Великій і домагався від нього половини мандатів для поляків, хоч у селі нема їх навіть одної пятої частини населення, — а правдою є, що я довідавшись, що членом українського виборчого комітету є мій товариш зі шкільних часів п. Іван Сірант, відвідав його разом з п. Герасимовичем і представив йому справу виборчого компромісу. П. Сірант заявив нам, що Березовиця Велика вибирає 24 радних, а управнених до голосування є одна четверта часть поляків, а три четверті українців — і в такім відношенні могли би бути вибраними на радних поляки, зглядно в такім відношенні може бути заключений компроміс. Ми представили п. Сірантові значіння компромісу для українців і заявили, що поляки жадають вісім радних, то є о два більше, якби з обчислення їм належалось і такий компроміс уважаємо за можливий, ненарушуючий народної чести, а навіть корисний, а хто має рацію, вибори покажуть. При цій нагоді п. Сірант висказав знамене твердження, що для українців байдуже, чи виберуть 20 радних чи 5.

Неправдою є, що власть імущі обіцяли мені скоро нотаріят, а навіть посольський мандат від ББ при найближчих виборах, а правдою є, що мене звільнено з посади асесора нотаріяльного.

Неправдою є, що я пішов слідами Ількова і Даниловича, натомісць правдою є, що шановний автор допису за мало перестудіював їх дорогу, час і обставини, серед яких вони виступали, тому раджу Йому по ближчі інформації звернутись до них самих, а тоді мене з ними порівняти.

Тернопіль, 30. X. 1934.

Андрій Коблюк,
асесор нотаріяльний.

Мін. Саймон уступає.

ЛЬОНДОН, 12. 11. ПАТ. „Дейлі Геральд“ приносить вістку, що міністр закордонних справ Джон Саймон уступає зі свого становища. Його наслідником буде віцеканцлер Болдуін.

—o—

Військовий договір В. Британії, Франції та Бельґії

ПАРИЖ, 12. 11. ПАТ. „Парі Міді“ повідомляють з Льондону, що між ґенеральними штабами В. Британії, Бельґії і Франції дійшло до порозуміння на випадок наїзду ворожих літаків. Тоді дійшло би до обєднання повітряної фльоти трьох держав. Покищо цей договір офіційні чинники не затвердили.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Комуністи в Льондоні обкидали яйцями, виповненими червоною фарбою дім еспанської амбасади. На хіднику перед амбасадою написли: Геть з еспанським фашизмом.

— Японський цісар виїхав до Масбаші, де відбуваються великі триденні маневри японської армії.

— У Штутґарті уладили студенти протестантського виділу у Тібінґен бурхливу демонстрацію для віртемберського єпископа Вурма, якого на деякий час уряд відсунув від виконування обовязків.

— У Берліні протестанти вийшли з церкви на знак протесту проти введення до святині нового єпископа, прихильника єпископа Вурма.

— У Сан Сальвадор поліція викрила тайний склад 300 бомб і вибухових матеріялів.

— У 81. р. життя помер молдавський митрополит Пімен, один з найвизначніших провідників православної церкви в Румунії.

— До Варшави прилетів італійський віцеміністр освіти Аріґо Сольмі на відкриття італійського інституту культури.

Затонули 3 японські гидропляни.

ТОКІО, 12. 11. ПАТ. Три японські гидропляни які виїхали вночі 10. листопада ц. р. на рятунок рибацьких кораблів до побережжа Кореї, що їх захопив тайфун, ще дотепер не вернулись. Військова влада побоюється, що летунам забракло бензини і три гидропляни затонули з 11 летунами.

З кінової хроніки.

Фільму на основі повісти Пушкина накручуватимуть у Москві з нагоди століття смерти письменника. Вона матиме наголовок „Дубровскій“. Сценарій на основі Пушкинової повісти пише Державин, режисеруватиме Івановський. Для сценарія використають матеріяли зі записок Пушкина та найновіші розвідки про нього.

Гітлер відрікся Рема. Німецьке міністерство пропаґанди веліло знищити всі фільми, на яких Гітлер зявляється у товаристві Рема й начальників, які згинули 30. липня. Хто переховуватиме такі фільми і ховати їх перед оком міністеріяльного цензора, цього каратимуть суворо. Таким чином спалахне в огні сфільмована історія початків гітлеризму.

Даґляс Фербенкс переселюється остаточно до Льондону та приймає британське горожанство. Водночас ліквідує своє фільмове підприємство у Голівуді.

У Москві готовлять велику фільму з циклю „Бібліографія великих композиторів“ та „Історія музичних інструментів“.

Королем Елізейських Піль став американський комік Бастер Кітон, що приїхавши недавно до Парижа, став „крутити“ фільму під цим наголовком. Це має бути історія про французьких ґанґстерів. Герой фільми по вдачі скромний та сентименталіст, попадає ненароком у товариство бандитів і так само поневолі стає їх ватажком. У фільмі говоритиме Кітон по французьки дуже мало і — кажуть — на один мент розсміється. Це небудьяка сензація, бо Бастер відомий з того, що ніколи не сміється. (ет.)

НОВИНКИ

— **Американська преса про книжку В. Целевича.** В американському українському часописі „Америка“ появилася дуже прихильна рецензія на книжку Вол. Целевича п. н. „Нарід, нація, держава“. В цій рецензії між іншим читаємо, що нікому з українців „не вільно бути деструктивним елементом в українському життї, а передовсім не вільно виховувати деструктивних характерів серед нашої молоді“. Далі автор пише про те, як саме книжка В. Целевича такі деструктивні елементи й характери поборює. Цілу книжку цінить рецензент дуже високо і прикладає до неї велику вагу та пророкує їй дуже вдячну й позитивну ролю в нашому громадському життї.

— **Засідання Комісії нової історії України при Історичній Секції НТШ.** відбудеться в неділю, дня 18. листопада в 10-ій годині в Бібліотеці НТШ. На денному порядку доповіді д-ра Іллі Витановича й д-ра Романа Роздольського про дохідність фільваркового господарства та роздріблення великої посілости в панщизняних часах (кінець XVIII—I. половина XIX ст.).

— **Апостольський візитатор у Станиславові.** У понеділок, 12. листопада ц. р. ранком виїхав апостольський візитатор о. Іван Гудечек до Станиславова на візитацію станиславівської епархії.

— **Шевченко по жидівськи.** Московська „Правда“ з 4. листопада ц. р. повідомляє, що „видавництво національних меншин на Україні“ видасть твори Тараса Шевченка в жидівській мові.

— **З українського життя в Братиславі.** Т-во „Просвіта“ вшанувало 27. X. „День Свободи“ — 28. X.“ товариськими сходинами, на яких д-р Бризгун мав реферат на тему „28. жовтень і Підкарпатська Русь“. — Українська Школа при Т-ві „Просвіта“ уладила „Свято Книжки“ в помешканні Т-ва в УМСА. Була вистава діточої літератури, були заступлені видання: „Світ Дитини“, „Дзвіночок“ — Львів, ріжні видання з Відня й Берліна. Діти відіграли коротенький сценічний образок Ю. Шкрумеляка „Розмова книжок“. Кожний школяр і школярка української школи передплачують один з діточих журналів: „Світ Дитини“ або „Дзвіночок“, а деякі оба журнали разом. До української школи записалося двох нових учеників. — На святочній академії в державній жіночій ґімназії 28. X. між ріжними точками програми були й українські танки, які при загальному захопленні виконали учениці 4-ої кляси ґімназії Л. Бризгунівна і Г. Боттанова. — Т-во „Просвіта“ в Братиславі улаштувало 11. X. реферат д-ра Волод. Січинського на тему „Архітектурні памятки Закарпаття“. — Греко-катол. парох о. І. Галько 28. X. в день проголошення незалежности Ч. С. Республики відправив у переповненій церкві святочну Службу Божу в асисті двох діяконів. Були заступлені всі уряди (Krajinskyi (Zemsky) Urad pre Zem Slov., військо, cetnictvo і т. д.). Співав хор підкарпатських студентів під упр. п. Бачинського. Служба Божа закінчилась проголошенням „многая літа“ президентові республики та співом гимнів, чеського, словацького і підкарпаторуського. (У. Т.)

— **Віднайшли вкрадене футро.** Львівський слідчий виділ, що вів слідство в справі футра тернопільського воєводи Марушевського, яке злодій вкрав із авта перед готелем „Жоржа“, віднайшов це футро. Злодія арештували.

— **Два самогубства.** Дві служниці Марія Коблівна та Олена Ромилівна при пл. св. Юра 5 намагалися отроїти світляним газом. Обох відвезла рятункова каретка до шпиталю. Причиною самогубства нещаслива любов і нестерпні життеві умовини.

— **Краєва хроніка.** За спроневірення на шкоду державного скарбу засуджено б. податкового екзекутора в Перемишлі Борина, на півтора року вязниці і позбавлення прав на 5 літ. — В Середній Буді біля Тростянця пов. Золочів повісився господар Дмитро Богач. Коли зять небіжчика вернувся з міста, куди їздив по домовину, свиня погризла його в кількох місцях. — В найближчому часі мають побудувати летовища в Станиславові, Бережанах і Жабю.

— **З Польщі.** Городський суд у Лодзі засудив директора ґімназії Старовича на 10 місяців за те, що брав кавції від возних. — На основі цьогорічних вписів до краківського університету фреквенція студентів у порівнанні з попереднім семестром обнижилася на 12 проц.

— **Арешти в луцькому повіті.** 9. ц. м. в селах Жидичині, Киверцях, Боголюбах і інш. арештовано багато української молоді. В Луцьку арештовано керовника відділу „Неділі“ С. Вишнівського й автора книжочки про Луцьк студ. А. Дублянського.

— **Воєнні інваліди в Польщі.** В остан. часі в Польщі є зареєстрованих 172.859 воєнних інвалідів. Інваліди, що втратили 15 прц. здібности до праці, не дістають ніякої ренти. До цієї категорії зачислено 34.976 людей. 25-процентових інвалідів є 51.551 людей, 45 прц. 38.287, 85 прц. 24.969, а 100 прц. 2.139. Інвалідів, яким признано тимчасові ренти є 20.937.

— **Скільки є емігрантів в Чехословаччині?** Чеська газета „Венков" подає, що в чехословацькій республиці живе тепер коло 150 тисяч ріжних емігрантів, які користуються правом азилю. Половину цієї суми творять москалі. З чого ті всі люди живуть, точно невідомо. Розслідом цієї справи занялася тепер чехословацька поліція. Загалом находяться в ЧСР емігранти з 16 держав. Всі вони займаються політикою, за винятком емігрантів німецьких, бо ці один другому не довіряють. Москалі мають 41 політичних напрямків, українці 25, румуни 6, хорвати 4, вірмени 3, австрійці 3, мадяри 5 і македонці 4. Ми зі свого боку замітимо, що тут діло правдоподібно не в політичних напрямках, а в організаціях емігрантів, з менше чи більше політичним забарвленням.

— **Голод в двері, контрреволюція за двері.** Перед кількома днями принесла европейська преса вістки про те, що врожай на Совітській Україні лишився далеко позаду за московськими побажаннями в тому напрямку. Урожай гірший як мин. року, дарма, що большевицька преса розтрубіла була, що врожай кращий. Як відомо, минулорічний врожай був такий, що міліони людей вимерло з голоду через брак хліба. Цього року загрожує голод ще більше між минулого і то головно по селах. Поліпшеними методами виконання хлібозаготівки доведено українське село до того, що воно вже тепер відчуває брак хліба. Міський пролетаріят ще сяк так забезпечений хлібом, бо для його переводжено хлібозаготівку. Це бачать і москалі. Щоби спараліжувати розголос про голод у цілій світовій пресі, вони на скору руку вже розкрили на Україні контрреволюцію з українських націоналістів і троцькістів. Масові арешти і висилки на черзі, а для преси добрий матеріял, щоби писати не про голод, а про контрреволюцію. Метод старий, але добрий. На таких московських штучках вже нераз попеклась европейська преса, але при цьому нічого не навчилась. Голод з України виганяють москалі винаходом контрреволюції.

— **100-ліття чеського гимну.** Цього року минає сто літ від часу, як чехи стали співати пісню „Кде домов муй", що стала згодом національним, а згодом державним гимном. Співацьке товариство „Шкровп" влаштовує з цього приводу 15. ц. м. у Празі концерт, на якому д-р Зд. Неєдлі виголосить реферат про значіння державного гимну та його композитора Фр. Шкровпа.

— **Нова метода іспиту зрілости.** М-ство освіти в Саксонії піддало цього року абітурієнтів перед іспитом зрілости вперше новій психольогічній перевірці, на основі якої приймають їх тепер на перший рік вищої школи. Показалося, що багато учнів найвищих кляс середніх шкіл виявили несподівану обмеженість і незрілість. Ріжниця між найвищою і найнижчою справністю показалася величезна, причому переважають менше справні.

— **Як ремонтують вагони в Совітах?** Совітські залізниці хорують на хронічне відставання від установленого в Москві пляну перевозів. Діється це тому, що вся залізниця працює неточно, а також тому, що відчувається брак вагонів та льокомотив. Ремонтні варстати понапихані всюди зіпсутими залізничими вагонами. Тому, що бракує запасових частин для їх ремонту, майстри помагають собі в той спосіб, що одні вагони направляють другими. Бракує якомусь вагонові вісі, вони знімають з колес другий вагон, його викидають, а віссю репарують тамтой. Так виконують директиви Москви. А директива Москви мусить бути виконана хочби й коштом зменшення залізнодорожного парку.

— **Грім затопив корабель.** Японський торговельний корабель „Ранан Мару", що находився біля острова Садо, почав висилати сигнали, що закликали на допомогу. Підчас бурі грім запалив його. Залога зложена із 42 людей. спустилася човнами на море. Одначе кораблі, що виплили з Токіо, не знайшли в означеному місці корабля ані залоги на човнах. Можливе, що всі затонули.

— **Величезну пляму на сонці** добачили в останніх днях астрономи. Досліди ствердили, що ця пляма, яка є тільки величезним крутіжем газів у сонішній атмосфері, у промірі двічі більша від нашої землі. На поверхню землі вона, як кажуть учені, не має замітного впливу.

— **Ріжні вістки.** Нанкінський уряд заборонив старшинам женитись з чужинками. — У Бомбаю розвязали пять організацій, що мали звязок з комуністами. — Канадійські залізничі товариства збільшать своїм урядовцям і робітникам на 3 прц. платню від нового року. — За жовтень у Франції прибуло нових 20.000 безробітних. — До Німеччини не можна ввозити авт чужих фірм. — В 92. році життя помер один із найстарших франц. старшин адмірал Фурніє, що у свій час командував середньоземне-морською ескадрою; був членом Академії Наук. — Донька колишнього еспан. короля Альфонса XIII. виходить заміж за князя Тордоня, що має за маму — американку-міліонерку. — У париській карбівні вибухла пожежа, але не спричинила шкоди.

ДИВОГЛЯДИ.

УКРАЇНЦІ ВИКУПОВУЮТЬ ЛИЧАКІВ.

„Курієр Львовскі" з 12. ц. м. помістив велику статтю п. з. „Нова офензива „українська" на Львів", де доказує, що всякі українські установи відбирають власникам-полякам на Личакові і в його околиці їх прадідні ґрунти. Попросту загроза, що весь Личаків стане небавком український. „Вашими устами мед пити би, панове, але не так, щоб по пяному язик плентався, як вам!"

АВТОР „ШАГ-НАМЕ" — „ЧЕЛЮСКИНЕЦЬ".

Москва заразилась буржуазним винаходом: бенкетами. Хтонебудь приїде: артисти з молдавської республики, делегати-робітники з Далекого Сходу, зараз находяться люди, що засновують комітет для святочного вечора. Випили за письменника Бабела, що вернувся з Парижа, випили за письменника Еренбурга, хоч сам не зявився, тепер найшли ювилей Фірдовсі, автора перської „Шаг-наме" зперед 1000 літ.

Читаємо такий уривок розмови наведеної „Комсомольською Правдою":

— А хто такий Фірдовсі? Челюскинець? (член залоги підбігунового корабля „Челюскин").

— Точно не знаю, можливе... На всякий випадок, чув я, що в рибному тресті пили з його нагоди...

— Добре... Нехай буде Фірдовсі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На літературну премію.

Є Товариство Журналістів і Письменників ім. І. Франка у Львові.

Це всі знають...

Установило воно літературні премії за найліпші твори з кожного року

Це майже всі знають.

Українській літературі неодного ще бракує.

Це дехто знає.

Але ніхто не знає, скільки труду вкладає щорічно Товариство Письменників і Журналістів, а точніше Василь Софронів, щоби зібрати гроші на літературні премії. Тисячупятьсот золотих — не жарти! А ще в часах, коли кріза розсілася по інституціях і приватних домах та диктує буджети. Нездобром тому, хто приходить випросити якийсь гріш на літературну премію.

А все таки...

Минулого року призбиралося 1500 золотих, цього року вже є 1200, а ще буде напевно 300. Інституції і приватні підприємства, ба навіть поодинокі люди дають. Залежно від того, скільки можуть, а ще більше від того, як дивляться на ролю літератури в житті народу.

Коли хтось збирає на щось по наших інституціях не може поминути „Народної Гостинниці". Малаб цілковите право образитися. Адже інституція поважна, стара, знана і немала. Чиж можна забути про неї як про когось-там десь-там?!..

Тому й не диво, що не поминули її, не забули про неї ні минулого року, ні цього (Р. Б. 1934).

А „Народня Гостинница"... Минулого року не відповіла навіть на письмо. Товариство Письменників і Журналістів писало і пише багато писем до ріжних інституцій, навіть не до своїх, навіть не у своїм краю, а ще ніхто не оставив письма товариства без відповіди. Просто — так уже водиться в світі і на те нема ради.

Але Рада Товариства станула на становищі: ціль освячує засоби. Ціль — література, засоби — просьба. Тому рішили ще й цього року просити.

Пішли відпоручники, понесли письмо.

— За тиждень! — каже „Народня Гостинниця".

Прийшли за тиждень.

— Як будуть Східні Торги! — заявила. — Тоді рух більший і гріш знайдеться.

Пождали на Торги.

Йдуть.

— За тиждень. Аж буде засідання.

Пождали на засідання.

І таки діждалися.

Не дурно кажуть: „Хто терпен, той спасен".

На літературну премію, на піддержання красного письменства, на поліпшення долі талановитих а бідних письменників виасиґновано — десять золотих. Щоправда з трудом, але зате відразу — готівкою...

Галактіон Чіпка.

З театру.

Театр Ріжнородностей: „ПІД ПРИМУСОВОЮ УПРАВОЮ" — фарса на 3 дії Арнольда і Баха.

На афішах з цією песою находимо дотепну фразу якогось критика, що йдучи на фарсу треба залишити у ґардеробі з капелюхом теж голову. Завязка цієї немолодої австрійської песи зовсім імовірна: — чесний, до смішности солідний банковий урядовець попавши урядово в середовище легкодухів і гуляк тратить духову рівновагу. Та що у фарсі нема часу на виправдування якоїсь психольоґічної зміни, то десять інтриг любовних, фінансових і родинних збігається в такий клубок, що голова ходором ходить.

Молодий директор старої торговельної фірми має за приятельку молоду артистку, яка має теж за приятеля старого шефа фірми, що накладає на тамту фірму примусову управу. Виконавцем примусової управи стає старий урядовець, якого жінка має доньку ще зперед подружої доби і виховує її потайки від чоловіка, передаючи під опіку своєї приятельки, згаданої артистки. Секретаркою фірми під примусовою управою стає під чужим прізвищем донька міліонера, з якою хоче женитись директор цієї фірми, не знаючи хто вона, а батько її старається занятн місце молодого директора, свого наміреного зятя, при молодій артистці...

Це щойно половина інтриг.

Головну ролю грав першорядний комік Леліва, створюючи незрівняний тип. Поруч нього дуже доброю веселою птицею була п. Нічевська. Бракувало кращих артистів на менших ролях; головно роля молодого директора була без гумору, зовсім шабльонова. Публика виходила з театру розсміяна.

м. р.

З кіна.

Кіно „Паляс": „Що мій чоловік робить уночі?"

Цікава комедія польської продукції з найвизначнішими акторами фільмового світа Варшави. Сценарій живий і дуже дотепний (особливо в другій половині) має кілька добрих моментів, як: сценка з фраками в кабареті та кілька нараз веселих непорозумінь у сепаратці ч. 13. З акторів на перше місце вибились: Зніч у ролі збанкрутованого багатиря й кельнера в одній особі, Горчинська в ролі найвірнішої під сонцем жінки та Круковський як нещасливий любко. До них достроюється весела Манкевичівна. Фільма має один гарний фокстрот: „Як бл я мав чотири ноги!"... Цілість дуже добра; битком набита саля свідчить про її успіх. (ет.)

—o—

Спорт.

АВСТРІЯ — ШВАЙЦАРІЯ 3:0.

ВІДЕНЬ. Розіграні тут змагання за чашу сер. Европи виграла в доброму стилі Австрія. Видців 25.000.

Із судової салі.

ЧЕРГОВА РОЗПРАВА В САМБОРІ ЗА СИПАННЯ МОГИЛ У ЧЕСТЬ ПОЛЯГЛИХ.

За сипання могил у честь поляглих українців старостро в Самборі вело доходження проти селян з Корнич, самбірського повіту. По доходженнях засудило: Павла Вонятовського, Ілька Юрка, Петра Юрка, Федя Строгуша, Павлька Голеца, Дмитра Строгуша, Олексу Пацулу, Стефана Волошина, Андрія Пацулу с. Яцка, Івана Строгуша, Миколу Волошина, Стефана Козловського, Андрія Пацулу с. Сенька, Гринька Волошина с. Павла, Стефана Андріїшина та Ілька Строгуша на грину **по 20 зол., евент. по 8 днів арешту** (за проступок арт. 25. зак. з 11. III. 1933: скликання в ночі з 27. на 28. квітня ц. р. в Корничах без дозволу влади збори під голим небом).

Дня 9. XI. ц. р. відбулась перед окружним судом у Самборі розправа в цій справі до ч. III. Кал. 591/34, на якій обвинувачених увільнили. Обвинувачених селян боронили адвокати: радн. Іван Біликський і д-р Гуркевич.

АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА о. ПЕТРИЦІ.

У тернопільському окружному суді, як апеляційному, відбулася розправа в справі о. Петриці, пароха в Токах, обвинуваченого в образі влади. Городський суд у Новому Селі засудив був о. Петрицю на 9 місяців без припинення та на 800 зол. кари. Від цього присуду о. Петриця вніс відклик. Після переслухання свідків оборони суд затвердив присуд першої інстанції в справі кари 9-місячної безоглядної вязниці.

Літературний куток.

СУПЕРНИКИ ПІРАНДЕЛЛЯ.

Нобелева премія для великого італійського драматурга була несподіванкою для европейської преси. Найбільше поінформований орган „Стокгольмс Тіднінґен" на тиждень перед її призначенням подав довгий список кандидатів на цю нагороду. Франція мала аж 6-ох кандидатів: Поля Валері, Франсісса Жамма, Едварда Естоніє, Жоржа Дюгамеля, Поля Фора і Жіль Ромена.

З англійців кандидували: Уелс і Честертон, з італійців: д' Анунціо, Ферреро і Пірандельо.

З інших літератур такі були кандидати: Міґуель де Унамуно від Еспанії, Олевейра від Португалії, Ерґенсон і Енсен від Данії, Олаф Дун від Норвеґії, Сілянпо від Фінляндії, Карло Чапек від Чехословаччини, від півд. Америки Вентура Ґарсія Кальдерон.

Як відомо велику ролю при дискусії над кандидатами грає арґумент, який нарід або держава повинна прийти на чергу. При кандидатурі Італії становище Пірanделля було досить легке. Ферреро, хоч який великий історик, не має іскри ґеніяльности; Анунціо — має вже всі лаври від італійського уряду, а як письменник на наші часи за старий бодай на 30 літ.

Цікаво, що при кандидатурі фінляндця Сілянпо мали грати ролю політичні мотиви. Фінляндія викинула зі своїх шкіл шведську мову, а шведи рішають про нагороду.

Національну свідомість ширить українська книжка і преса, тому жертвуйте датки на купно книжок для наших братів на заході.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 13. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік".

Середа, 14. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік".

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 13. XI. год. 7·30 веч. „Акорди" — комедія життя Меріяна-Лужницького, музика В. Балторовича. Премієра.

Середа, 14. XI. год. 7·30 веч. „Під присусовою управою".

Кіна.

АПОЛЬО: Друга частина „Нуждарів" „Париж у вогні".

АТЛЯНТИК: „Маскарада".

ВАНДА: „Ніч у Каїрі", „Двадцятьчотири години".

ҐРАЖИНА: „Ми перша бригада".

КАСІНО: „Танок кохання".

КОЛІСЕЙ: „Танцюристка з Шикаго" ревія „Пекло".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Галь).

МАРУСЕНЬКА: „Весняна парада" (Франціска Галь), ревія: „Веселий пол".

МІРАЖ: „Джанні Гергард", „Що раз вище" (Гарольд Льойд).

МУЗА: „Кіт і скрипка", „Кохає, любить, шанує".

ПАЛЯС: „Що мій чоловік робить у ночі".

ПАН: „Цісарські лови" (Лео Слезак) і ревія „Гуляй душа".

ПАСАЖ: „Новітній Робінзон" і ревія.

РАЙ: „Чи Люцина це дівчина".

СВІТ: „Коли б я мав мільйон", „Тайна звіринця".

СОНЦЕ: „Дівча з гір" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Передмістя" і ревія „В сьомім небі".

УТІХА: „Жінка під контролею" та ревія.

ХИМЕРА: „Їх Ексцеленція цілує" (Джан Гейнор, Анрі Гара).

Закордонне радіо.

Вівторок, 13. листопада 1934.

Відень (506,8) 15·20 Для дітей, 17·20 Скрипка, 20·50 Закохані в музиці, **Братислава** (298,8) 12·35 Концерт, **Кошиці** (259,1) 14·35, 16·00 **Для Закарпаття, Мор. Острава** (269,5) 19·30 Оп. вечір, **Прага** (470,2) 17·50 Скрипка, **Прага II.** (249,2) 14·00 Популярні пісні, **Париж** (1648) 13·00 Симф. концерт, 21·45 „Ля Гран Мер" песа Фена, **Берлін** (356,7) 9·45 Для дітей, 20·10, 21·10 Концерт, 22·25 Моцартові твори, **Франкфурт** (251) 20·10 „Цар і тесьля" оп. Льорцінґа, **Кельн** (455,9) 17·15 Солісти, 19·00 Вок. авд., **Мінхен** (405,4) 17·50 Спів, 20·10 „Енхен фон Тарав" муз. ком. Штрекера, **Штутгарт** (522,6) 23·00 „Коли дівчатка сплять" серенади й любовні пісні та музика, **Будапешт** (550,5) 18·50 Смич. квартет, 20·25 Солісти, циг. орх., **Міляно** (368,6) 20·45 „Княжна чардаша" оп. Кальмана, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 17·15 Квінтет.

Середа, 14. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·03 Сучасна музика, 22·10 Концерт, **Кошиці** (259,1) **13·35, 17·05 Авд. для Закарпаття, Мор. Острава** (269,5) 18·20 Гармонія, **Прага** (470,2) 10·15 17·55 Концерт, 11·05 Сальон. музика, 20·05 Спів, **Париж** (1648) 13·30, 21·00 Концерт, **Мадрид** (274) 19·00 Спів, **Рига** (514,6) 17·40 Лотиські пісні **Берлін** (356,7) 12·00 Популярна музика, 16·00 Концерт, 21·00 Симфонія ч. 2. А. Брікнера, **Франкфурт** (251) 15·15 Пісні, **Ляйпціг** (382,2) 18·00 Камер. муз., **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти **Москва** (1724) ВЦСПС (747) 16·30 Совітська музика (Україна) Опера Чічкп. 17·25 Опера, **Будапешт** (550,5) 12·05, 22·15 Циг. музика, 19·30 „Мадам Батерфляй" оп. Пучіні, **Міляно** (368,6) 11·30 Тріо, 13·10 Камер. орх., **Рим** (420,8) 17·10 Квінтет, 20·45 Опера

Львівське радіо.

Вівторок, 13. листопада 1934.

6·45 Ранішня авдиція 7·50, 23·00 Реклконцерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеор. вістки 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 У печі горить (для мол. дітей), 13·00 Полудн. денник, 15·00 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Легка музика (джез. орх.), спів, фортепян, 16·45 Скринька ПКО, 17·00 Скрипка, фортепян, 17·25 Куток мови, переписка, 17·35, 19·00 Гр. пл., 17·50 Почтово-технічна скринька, 18·00 День у захисті для малолітніх, 18·10 Льв. туристичний бюлетен, Сільва рерум, 18·15 Й. Брамс: Віольонч. соната д-моль оп. 38 (форт., віольонч) 18·45 Література на службі незалежности, (вигл. Каден Бандровський), 19·10 Акт. фейлєтон, 19·30 Пісоньки А. Висоцького на гр. пл., 19·50, 19·56 Спортові вістки, 20·00 Муз. скринька, 20·15 Літер. вечір, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Трансм. з Варшави: „Новий Дон Кіхот" комедія-опера Фредра, муз. Монюшка в опр. Леона Шілера, 22·15 Творчість Людомира Ружицького на гр. пл., 22·45 Львівське передмістя, 23·05 Танкова музика.

Середа, 14. лютого 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Твори Чайковського з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Пять хвилин вітру від моря, 15·58 Сільва рерум, 16·00 Концерт камер. орхестри, 16·45 Для старших дітей: „Бої серед звірят", 17·00 Скрипка, фортепян, 17·25 Міжнар. візди жінок, 17·35 Арії, пісні, 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Наука стенографії, 18·15 Концерт хору, 18·45 Розвиток форм закорд. торговлі, 19·00 Мельодії з звуковиків (гр. пл.), 19·20 Акт. балачка, 19·30 Серенада й тема з варіяціями Т. Блюмера оп. 34, на тр. інструменти, 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Міцкевичівський вечір (із Вильна), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 Зима довця (в англ. мові), 21·40 Віольонч. рсіталь у супр. форт., 22·15 Концерт орхестри (у програмі Грушко: Визанка українських пісень), 23·05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ

Долар у Львові у приватних оборотах 5.28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·44, Париж 34·91·50, Берлін 213·30, Цюрих 172·44, Амстердам 358·30, Прага 22·13, Італія 45·37, Нюйорк кабель 5·29 7/8, Нюйорк чеки 5·29 3/8.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в днях 12. і 13. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·10 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 14. листопада ц р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

[illegible]

Конкурс. Комітет НТШ для управи Академічного Дому у Львові розписує додатковий конкурс на **мешкання студентів** в Укр. Акад. Домі на шк. рік 1934/35. Подання треба вносити до канцелярії НТШ у Львові вул. Чарнецького 26 до дня 20. XI. 1934 включно. До подання треба долучити: 1. Опис життя, 2. Свідоцтво останнього іспиту, 3. Рекомендацію від культурно-освітніх установ. Подання без документів і внесені по термині не будуть розглядані. Д-р В. Левицький, голова НТШ. 542 3—3

Наукове Т-во ім. Шевченка розписує конкурс на **адміністратора** Укр. Академічного Дому у Львові. Прохання вносити до канцелярії НТШ. вул. Чарнецького 26 до дня 26. XI. 1934. Д-р В. Левицький, голова НТШ. 542 а 3—3

XXVIII. Звичайні загальні збори Дому торгов.-пром. „Достава" кооперативи з обм. порукою у Львові, відбудуться дня 27. листопада 1934 р. в год. 5 попол. в кімнатах кооперативи у Львові, Ринок ч. 43. I. п. з таким порядком нарад: 1. Отворення Загальних Зборів. 2. Відчитання протоколу Загальних Зборів з дня 11. грудня 1933 р. 3. Звіт Управи з діяльности і рахункове замкнення кооперативи за адм. рік 1933—1934. 4. Звіт Контрольного Комітету і внесок на уділення абсолюторії. 5. Затвердження біляису і внесок на покриття втрати. 6. Доповняючий вибір членів Надзірної Ради і заступників. 7. Зміна статута кооперативи. 8. Означення згідно з § 42 статуту межі про признавання кредитів і затягування зобовязань. 9. Внески і запити. Річний звіт, рахунки і біляис виложені в льокалі кооперативи до перегляду членів. За Надзірну Раду: о. Олексій Писецький, голова. о. Юліян Дзерович, секретар. 557

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЗОЛОТО, СРІБЛО купує і платить найвищі ціни Домбровський і Розважевський. Львів, Академічна 2. 36/32 5—10

ФЛЯНЕЛЕВІ НІЧНІ СОРОЧКИ жіночі і мужеські 5·25. **Піжами** теплі жіночі 8·90—9·80, дитячі 4·20. Фабрика білля „Астра", Львів, Сикстуська 2. 370 2—2

ОКАЗІЙНО 2 мужеські футра з біберолів на продаж. Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3. I. пов. 555

РЕАЛЬНІСТЬ ОДНОПОВЕРХОВА 10 убікацій, ціна 49.000 зол. вклад 25.000 зол. решта довготерміновий Банк Господарства Кр. Продасть Чорний, св. Петра 11.

[illegible]

Красу дають вироби: маг. В. Пазьдзерського: **Крем „Галина" ч. 1** усуває весняники, угрі, жовті і червоні плями. **Крем „Галина" ч. 2** ідеально плекає церу, усуває зморшки. **Можна дістати: в Аптиках і Дрогеріях.** Фабр. Хем. Косм. **„Pharmachemia",** Бидгощ. 286 1-7

„Христос наша сила"

це найбільший популярний часопис, присвячений релігійно-моральному життю українських родин, виходить двічі в місяць.

Х. Н. С. За рік свого існування поширився в рекордовому числі між читачами, а то тому що є цікавий, богато ілюстрований і приносить вістки, що обіймають потреби цілого життя.

Х. Н. С. є найдешевшим часописом, бо коштує всього одно число 10 сотиків. — Передплата місячно 20 сот., піврічна 1·20 річно 2·40. —

Тому не отягайтеся, а шліть передплату на Х. Н. С.

Адреса редакції і Адміністрації:

Львів, Японська ч. 7., тел. 94-56.

конто П. К. О. Львів 505,024 524

Найактуальніша книжка!

Недавно появилася на книгарських полицях у виданні „Політичної Бібліотеки" у Львові — книжка

Володимира Целевича

Нарід — Нація — Держава

яка в гарному, незвичайно доступному викладі порушує всі ті питання, що ними мусить зацікавитися кожний українець у Галичині. Нема проблеми суспільно-політичного характеру, яка не булаб освітлена у творі Целевича. Кожний, хто цікавиться питаннями нашої політики, справою підпілля й молоді, тактикою державного будівництва — мусить цю книжку придбати.

Купуйте й інших заохочуйте, щоб купували.

Ціна книжки дуже низька, всього 1 злотий, з почтовою пересилкою 1·15 зл.

Замовлення просимо пересилати почтовими складанками ч. 143.961 — дописуючи на них „Kooperatywnyj Bank „Dnistér" Towarystwo z obmeženoju porukoju u Lwowi, а на середньому відтинку „Політична Бібліотека", далі грошевими переказами й письменно на адресу В-ва „Політична Бібліотека, Львів, Підвалля ч. 7. III пов. 539 3—3

У Румунії книжку можна набувати у ДМИТРА ГЕРОДОТА, Bucarest, IV, Strada Delea — Veche, 45.

Міське Заставниче Заведення.

Відділ міської комунальної каси Ощадности у Львові на підставі дозволу Міської Управи в корол. стол. м. Львові з дня 3. жовтня 1934.

r. L W II/1
29977/34

УЛАДЖУЄ

3. грудня 1934 і в дальших днях від год. 9 до 13 (1) і від 16 (4) до 19 (7 вечір) у власнім льокалі при вул. Баловій 9. III п.

ліцитаційну продажу заставів.

Продаватимуть невикуплені предмети зі золота, срібла і шляхотне каміння заставлене або оплачене тільки по день 31. грудня 1933 р. означене: Серія V. від числа 63.199 до ч. 95.635 і Серія Д (застави в долярах) від ч. 1 до ч. 5.292 та непродані або зняті на попередніх ліцитаціях Серія III від ч. 1 до ч. 100.000, Серія IV. від ч. 1 до ч. 100.000 і Серія V. від ч. 1 до ч. 63.198 тим, що найбільше дадуть.

Друга ліцитація згідно з § 33. регуляміну відбудеться після закінчення ліцитації всіх заставів.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.